

Nr 511

Av herr Ståhl, *angående avvecklingen av Svenska skifferoljeaktiebolaget.*

I årets statsverksproposition, bil. 12, s. 8 ff., ger handelsministern såsom föredragande departementschef en sammanfattande skildring av Svenska skifferoljeaktiebolagets och den s. k. Kvarntorpskommissionens verksamhet. I stora delar stämmer den bild som här ges väl överens med framställningen i bolagets ungefär samtidigt publicerade verksamhetsberättelse. Några nya fakta lämnas i intetdera av dessa aktstycken. Med tillfredsställelse kan noteras att avvecklingen av Gasol- och ammoniakdistributionsrörelsen i stort sett gått efter ritningarna.

Bilden av bolagets verksamhet på längre sikt är mörk. Svenska Esso har sålunda fr. o. m. 1 september 1963 upphört att vara avnämare av gasolen och i stället överflyttat denna affär till den nya petrokemiska industrien i Stenungsung, som kan leverera samma vara till ett pris av 100 kr. per ton mot Skifferoljebolagets motsvarande 240. Vidare kommer Salpeterverken att efter utgången av 1964 överflytta sina inköp av syntesgas från Kvarntorpsföretaget till egna då färdigställda anläggningar för råvarugas på basis av tjockolja, som blir avsevärt billigare. Vidare meddelas, att svårigheterna att avsätta bolagets produktion av bensin också blivit allt större, varför framtiden även i denna del ter sig oviss.

Dessa i och för sig nedslående fakta har emellertid länge varit kända. De låg till grund för riksdagens beslut om avveckling av företaget, en uppgift som då anförtroddes den s. k. Kvarntorpskommissionen. Mot denna bakgrund göres både i statsrådets uttalande och bolagets verksamhetsberättelse uttalanden, som är ägnade att väcka förvåning. Sålunda framhåller bolagsledningen

att bolaget nu inom den närmaste framtiden måste lösa komplicerade tekniska och ekonomiska problem i samband med produktion och försäljning av gasol, gas och råbensin. Dessa förhållanden kommer att starkt motverka den ytterligare resultatförbättring, som annars skulle ha kunnat påräknas som följd av det fortsatta rationaliseringsarbetet och igångsättningen av den nyuppsatta finskifferugnen.

Här antydes över huvud taget inte, att bolaget enligt statsmakternas beslut står inför avveckling. Samma egendomliga intryck ger statsrådets framställning. Där konstateras att verksamheten under det senaste verksamhets-

året i stort kunnat fullföljas enligt tidigare uppgjorda planer och beräkningar, varefter det heter:

Jag vill också — med de ekonomiska betingelser som föreligger för detta företag — understryka vikten av att liksom hittills läget noggrant följs och att bolagets ledning i samverkan med kommissionen till mig anmäler sådana förhållanden som kan föranleda, att riktlinjerna behöver omprövas eller som eljest innebär att grundförutsättningen för den fortsatta utvecklingen förändras.

Statsrådet talar sålunda om bolagets fortsatta utveckling och antyder icke att den av statsmakterna angivna målsättningen är bolagets avveckling. Dessa uttalanden ger tillsammans ett egendomligt intryck av att statsmakternas beslut är på väg att negligeras, detta trots att fortsatt verksamhet måste komma att leda till nya förluster utöver de väldiga belopp som genom tidigare riksdagsbeslut tillförts detta ekonomiskt och tekniskt ohållbara företag. Konkurrensläget just nu med pressade oljepriser kommer att bli förödande för fortsatt drift vid företaget. Även av detta skäl bör avvecklingen av företaget fullföljas och de vinster som gjorts genom lyckligt genomförda transaktioner framför allt på gasolsidan reserveras inte för kommande förluster utan till förmåner för den överåriga personal som inte kan få möjlighet att erhålla ny sysselsättning efter produktionens upphörande.

Med stöd av det anförda hemställs,

att riksdagen vid behandling av handelsdepartementets huvudtitel rörande Kvarntorpsverket måtte göra det uttalandet, att statsmakternas fattade beslut om Skifferoljebolagets avveckling fullföljes så att nya förluster undviks och att i samband med avvecklingen alla ekonomiska överskott oavkortade disponeras för de sociala stödåtgärder åt överårig personal, som därvid befinnes bli erforderliga.

Stockholm den 25 januari 1964

Manne Ståhl